

کُفر

انسان فطرتاً موجودی حق‌گراست و پذیرش حق و عمل به آن را خوب می‌داند. اما برخی از انسان‌ها به دلایل مختلفی حق را انکار می‌کنند و در مقابل آن موضع می‌گیرند. انکار حق درجات مختلفی دارد. گاهی انسان حقایق بسیار روشن را منکر می‌شود. آیا تاکنون با چنین افرادی برخورد کرده‌اید؟ آیا تاکنون چنین حالتی را در خودتان تجربه کرده‌اید؟ آیا درباره‌ی علل پیدایش چنین حالاتی اندیشیده‌اید؟

شناخت واژه

کُفر به معنای پوشاندن است. از این‌رو هرچند قرآن کریم برای پوشاندن گناهان بندگان توسط خداوند از این ریشه استفاده کرده (نُكْفِرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ - نساء ۳۱) و یا کشاورزان را که دانه‌ی گیاه را در دل خاک پنهان می‌کنند، کفار نامیده است (كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ، حدید ۲۰)، ولی در قرآن کریم، این واژه بیشتر درباره‌ی انکار خداوند، آیات او، پیامبران و شرایع الهی و عدم ایمان به آخرت به کار رفته است. کفر گاهی نیز به معنای انکار و ناسپاسی نعمت است که در این صورت به آن کُفران گفته می‌شود.

این ریشه، مصدرهای زیادی مانند «كَفَّرَ، كَفَّرَ، كُفِّرَ، كُفِّرَ، كُفِّرَ» دارد. در قرآن کریم معمولاً «كُفِّرَ» در برابر ایمان و «كُفِّرَ» در برابر شکر به کار رفته است.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیشتر با کاربردهای مختلف این واژه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

تَجْ	واژه	عبارت قرآنی	مشخصات صرفی واژه	معنای واژه
۱	كَفَرَتْ	اَكْفَرَتْ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ کهف ۳۷		
۲	يُكْفِّرُ	اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفِّرُ بِهَا ... نساء ۱۴۰		
۳	لَاكُفِّرَنَّ ^۱	لَاكُفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ مائده ۱۲		
۴	كَفَّار	اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ زمر ۳		
۵	كُفُور	فَاَبۡىٰ اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوۡرًا اسراء ۸۹		
۶	كَفَّارَةٌ	اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِيۡنَ مائده ۹۵		

۱- لَا كُفِّرَنَّ = لَ + اُكْفِرَ + نَ؛ «لَ» در اول و «نَ» در آخر فعل مضارع برای تأکید بر معناست

قرآلت و ترجمه

۱- يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا
وَكَثَرَهُمُ الْكَافِرُونَ

نحل ۸۳

۲- وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّٰدِقُونَ
وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

حدید ۱۹

۳- وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ
لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ
وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا

کہف ۵۶

۱- تا از میان بردارند

۴- وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
 قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا^۱ عَلَيْهِ آبَاءَنَا
 أَوْ لَوْ^۲ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ
 وهرچند که پدرانشان چیزی نمی فهمیدند و هدایت نشده بودند!

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ^۳ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً
 صُمُّ بَكُمْ عُمًى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

بقره ۱۷۰ و ۱۷۱

۵- ... وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ
 الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
 وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا^۴
 أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

ابراهیم ۲ و ۳

۱- یافتیم

۲- أَوْ لَوْ: آ + وَ + لَوْ (وَ + آ + لَوْ): و آیا اگر، آیا هرچند؛ در زبان عربی همیشه آدات استفهام (مانند آ در این جا) در

اول کلام می آید

۳- بانگ می زند

۴- يَتَّبِعُونَهَا عِوَجًا: در آن (دین) به دنبال کژی و اشکال می گردند، آن را بد جلوه می دهند

۶- وَآمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَاتِي تُتْلَىٰ ۖ عَلَيْكُمْ
فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ

جانبه ۳۱

۷- يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنسِ
أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَاتِي
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا
قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنْفُسِنَا
وَعَرَّثْنَاهُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

انعام ۱۲۰

۱- أَفَلَمْ تَكُنْ... تُتْلَىٰ : پس آیا خوانده نمی شد

تمرینات

تمرین اوّل — با دقت در آیات درس، علل پیدایش کفر را برشمارید.

تمرین دوم — با مراجعه به آیات این درس و درس قبل، دو آیه را مشخص کنید که به وضوح بیانگر دو معنای مختلف ریشه‌ی «کفر» است؟

تمرین سوم — با توجه به این عبارات قرآنی، کلماتی را که از ریشه‌ی «کفر» است، معنا کنید.

۱- كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلنَّاسِ اكْفُرْ

۲- وَ مَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ^۱

۳- إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ
نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

۴- أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ

۵- إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ

۶- فِتْنَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةٌ

۱- لَنْ يُكْفَرُوهُ: هرگز نسبت به آن (عمل خیر) مورد ناسپاسی قرار نمی گیرند

حضرت امیر المؤمنین علی علیہ السلام :

هَمْ الْكَافِرِ لِدُنْيَاهُ
وَسَعْيُهُ لِعَاجِلَتِهِ
وَغَايَتُهُ شَهْوَتُهُ

غرج ۱۶ ح ۲۱۳

۱- هَمْ : تلاش و کوشش